

OPEC

BELÁ NAD CÍROCHOU

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2025 – 2030

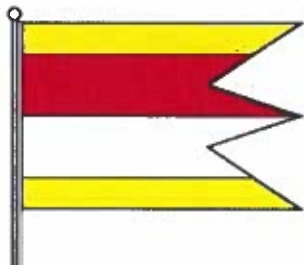

**Komunitný plán sociálnych služieb obce
Belá nad Cirochou na roky 2025-2030**

bol schválený Obecným zastupiteľstvom v Belej nad Cirochou

dňa 08.04.2025 uznesením č. 78/2025

a účinnosť nadobúda dňa 08.04.2025

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	6
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.4 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	7
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	9
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030	9
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	10
1.8 VZŤAH KOMUNITNÉHO PLÁNU K NADRADENÝM DOKUMENTOM	11
2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA	12
2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA	12
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU	15
2.3 NÁRODNOSTNÁ, KONFESIONÁLNA A VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA	17
2.4 NEZAMESTNANOSŤ	19
2.5 ŠKOLSTVO A ZDRAVOTNÍCTVO	23
3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI	24
3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	24
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	26
3.3 AKTIVITY OBCE BELÁ NAD CIROCHOU A INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH)	26
3.4 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	27
4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	28
4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY	28
4.2 CIELE, PRIORITY A OPATRENIA	29
5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU	34
5.1 HARMONOGRAM REALIZÁCIE OPATRENÍ	35
5.2 REALIZAČNÉ PODMIENKY	37

5.3	MONITORING PLNENIA A SPÔSOB VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU	40
ZÁVER		41
PRÍLOHY		42
	ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV	42
	ZOZNAM SKRATIEK	42
	ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	43

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politik, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov obce.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v obci a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného

plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrváva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúladzovania

rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),

- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriazniveho zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočníckej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne,

personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite. Najdôležitejšie ciele komunitného plánu sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné národné priority:

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§ 12) tieto **druhy sociálnych služieb**:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVRŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1.2. zariadenie pre seniorov,
 - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1.4. rehabilitačné stredisko,
 - 1.5. domov sociálnych služieb,
 - 1.6. špecializované zariadenie,
 - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,

6. sprostredkovanie tlmočnickej služby, 7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práci,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§ 13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadefinované 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štrukturálnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj obce a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Belá nad Cirochou svojou štruktúrou, analýzami a zadefinovanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Realizovanými analýzami a dotazníkovým prieskumom medzi obyvateľmi obce zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb a na základe týchto výsledkov určuje potreby rozvoja sociálnych služieb, personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Belá nad Cirochou za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 108 (z 3 361 v roku 2015 na 3 255 v roku 2024).

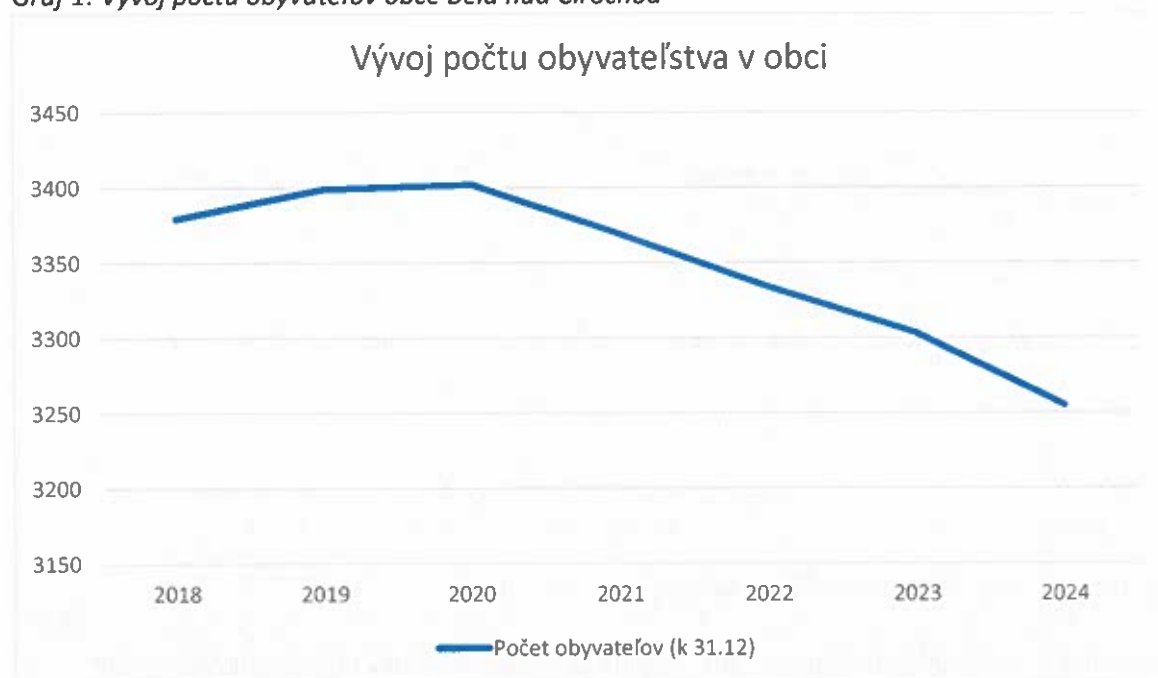
Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov (k 31.12)	3 361	3 380	3 372	3 379	3 399	3 402	3 369	3 334	3 303	3 255
Živonarodení	22	26	26	30	29	39	33	25	23	32
Zomrelí	38	19	35	22	30	40	55	21	26	30
Bilancia prirodzeného pohybu	-16	7	-9	8	-1	-1	-22	4	-3	2
Prisťahovaní	61	63	44	34	63	47	33	36	29	34
Vysťahovaní	32	51	43	35	42	43	41	45	57	49
Migračné saldo	29	12	1	-1	21	4	-8	-9	-28	-15
Bilancia celkového pohybu	13	19	-8	7	20	3	-30	-5	-31	-13
Hr.m. živorodenosti (‰)	6,552	7,733	7,708	8,886	8,57	11,511	9,824	7,503	6,949	9,524
Hr.m. úmrtnosti (‰)	11,316	5,651	10,377	6,517	8,865	11,806	16,374	6,303	7,855	8,865
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-4,765	2,082	-2,668	2,37	-0,296	-0,295	-6,55	1,2	-0,906	0,6
Hr.m. imigrácie (‰)	18,14	18,63	13,02	10,06	18,53	13,81	9,88	10,79	8,77	10,44
Hr.m. emigrácie (‰)	9,52	15,08	12,75	10,35	12,35	12,63	12,27	13,49	17,25	15,05
Hr.m. migračného salda (‰)	8,636	3,569	0,296	-0,296	6,206	1,181	-2,382	-2,701	-8,459	-4,325
Hr.m. celkového prírastku (‰)	3,871	5,651	-2,372	2,073	5,91	0,885	-8,931	-1,501	-9,366	-3,871

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Počet obyvateľov obce ubúda. Možno konštatovať, že v ostatných 10 rokoch je citeľný postupný úbytok obyvateľstva na cca 3 250 obyvateľov.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Belá nad Círochou

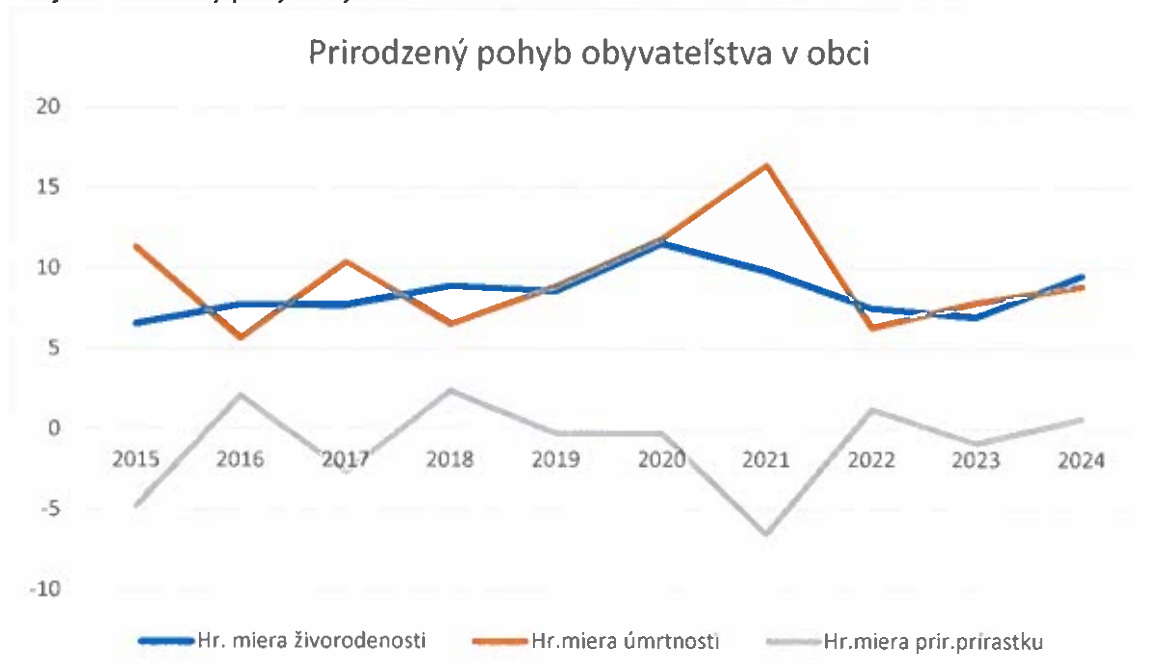
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 6,552 ‰ - 11,511 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 22-39. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Belej nad Círochou 8,886 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje pomerne nepriaznivé hodnoty. Pre porovnanie v Prešovskom kraji 11,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,0 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2016 (19 osôb), najviac v roku 2020 (40 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 5,651 po 11,806 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Belej nad Círochou 10,337 ‰. V obci teda môžeme pozorovať vyššiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 10,0 ‰), a zároveň vyššiu ako má Prešovský kraj (8,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Belej nad Círochou. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne nezisková (6x), pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 4x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -6,55 ‰ po 2,37 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov nepriaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k úbytku obyvateľov.

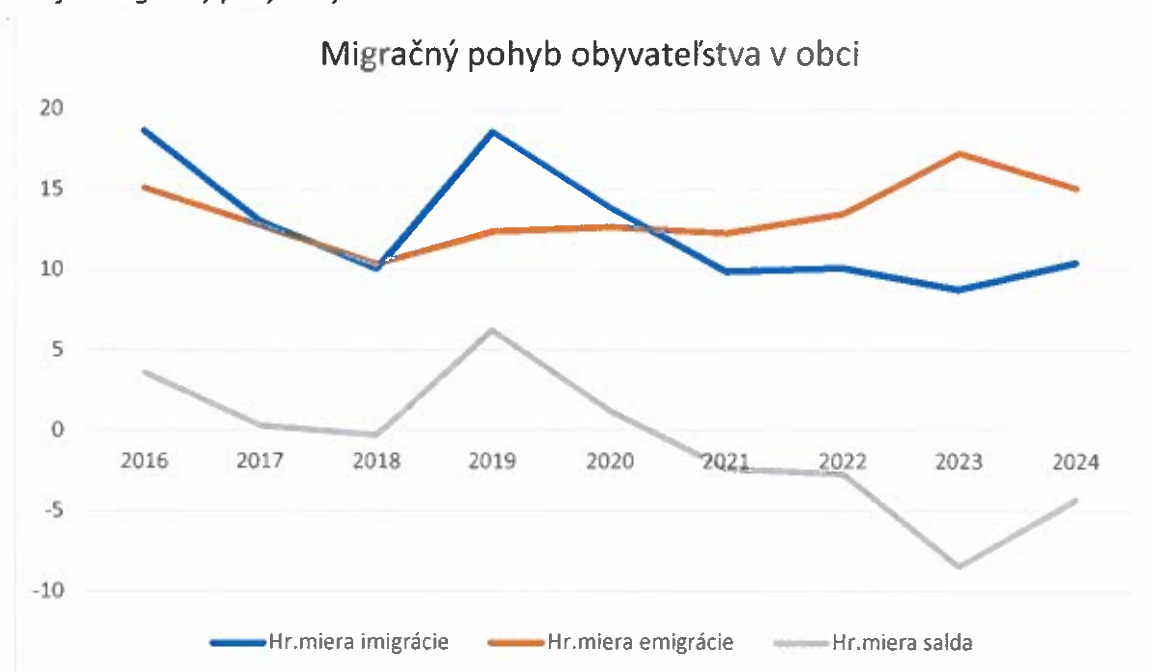
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci negatívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera migrácie v obci sa za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 6,206 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 20 osôb). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala úroveň 13,02 ‰ (v priemere 41 vysťahovaných osôb ročne). Úroveň hr. miery imigrácie v hodnotenom období dosahovala 12,27 ‰ (v priemere 44 prisťahovaných osôb ročne). Kladné migračné saldo obec zaznamenala 5x a 5x bolo migračné saldo záporné. Obec vykazuje vyrovnanú bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie možno teda konštatovať, že trend vývoja v obci je priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné hodnoty, znamenajúce migračný príbytok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je takmer vyrovnaná bilancia celkového pohybu obyvateľstva obce Belá nad Cirochou za ostatných 10 rokov. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť skôr negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska nerastie, ale v podstate len osciluje okolo určitej úrovne).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

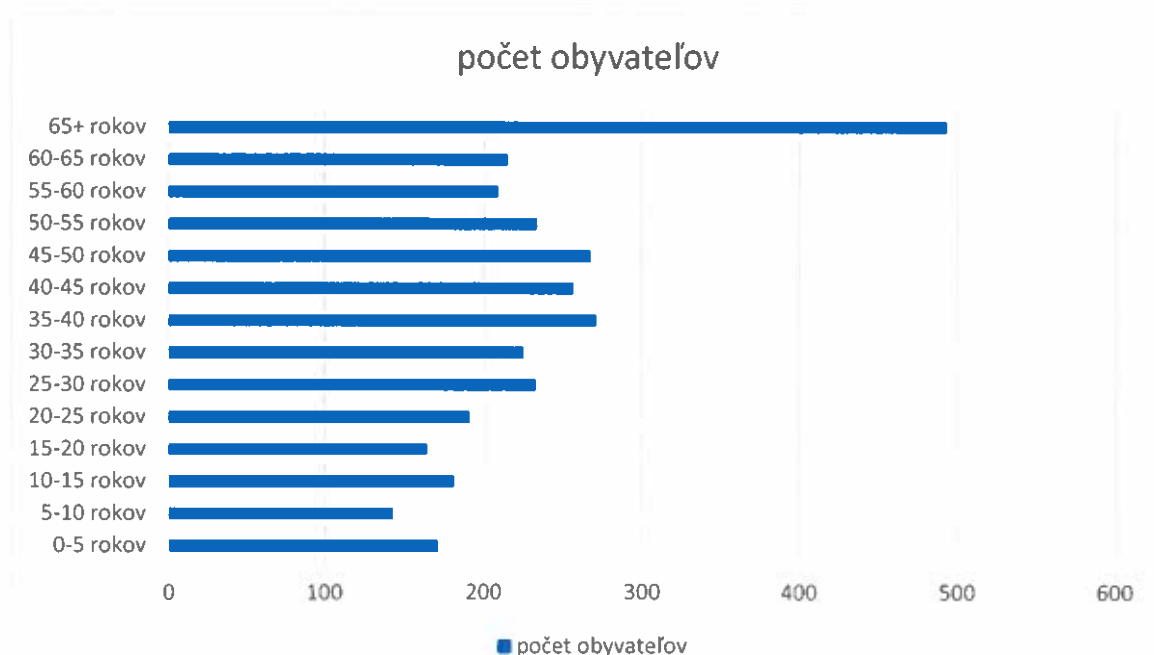
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Belej nad Cirochou ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 495 k 1151 k 31.12.2024). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Belej nad Cirochou majú vekové skupiny (podľa poradia) 35-40 ročných (271 obyvateľov) a 40-45 ročných (268 obyvateľov). K 31.12.2024 tu spomedzi 3 255 obyvateľov žilo 495 detí do 14 rokov a 493 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 3 255 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 629 mužov a 1 626 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) stagnovať, príp. klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako je vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 38,35 na 40,39 rokov. V porovnaní s priemerom Slovenskej republiky žije v obci o v priemere len rok mladšie obyvateľstvo, to však starne rovnako rýchlym tempom ako je priemer Slovenska.

Tabuľka 2: Veková štruktúra obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belá nad Cirochou	38,35	38,68	39	39,44	39,77	39,82	40,03	40,6	41,26	40,39
Slovenská republika	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 69,81 %.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2024	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Belá nad Cirochou	3 255	495	2 270	493	15,20	69,73	15,14

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.3 Národnostná, konfesijná a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Belej nad Cirochou bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 91,9 % obyvateľov (3 278 z 3 369 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rusínska (15 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	3 278	97,3
rómska	2	0,06
rusínska	15	0,45
česká	6	0,18
dôverné	3	0,09
ukrajinská	2	0,06
iná	1	0,03
nezistená	62	1,84
SPOLU	3 369	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené. Obyvatelia rómskej národnosti majú totižto tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v obci poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunít (ARK) 2004, 2013 a 2019.

V obci sa zvyšuje celkový počet, ako aj podiel Rómov. Kým v roku 2004 žilo v Belej nad Cirochou 32 obyvateľov rómskej národnosti, ktorí predstavovali 0,9 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov, v roku 2013 to bolo už 67 osôb so 2,0 % podielom. V roku 2019 to bolo v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer o polovicu menej v počte 34 osôb s 1,0 % podielom. Zatiaľ čo počet Rómov sa za 15 rokov (v období 2004-2019) znížil o 1,0 %, počet obyvateľov nerómskeho pôvodu za ten istý čas stúpol o 1,5 %.

Tabuľka 5: Rómske obyvateľstvo v obci Belá nad Cirochou podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov obce podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	3 312	3 280	32	0,9
ARK 2013	3 353	3 286	67	2,0
ARK 2019	3 399	3 365	34	1,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 86,5 % obyvateľov (3 068 z 3 369 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (2,7 %; 91 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 2,94 % obyvateľov obce (99 osôb) a u 2,02 % obyvateľov (68 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	99	2,94
Rímskokatolícka cirkev	3 068	91,07
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	0	0
Gréckokatolícka cirkev	91	2,7
Pravoslávna cirkev	15	0,45
Apoštolská cirkev	0	0
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	15	0,45
ad hoc hnutia	0	0
iné	13	0,39
nezistené	68	2,02
SPOLU	3 369	100,0

Zdroj: SODB 2021

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 15,76 % to je 531 obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity s výučným listom malo 11,5% to je 389 obyvateľov, stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 58,74 % to je 1 979 obyvateľov Belej nad Cirochou. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 13,95 % to je 470 obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

2.4 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Belá nad Cirochou za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 283 až 146. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 8,40 % (2019) po 4,33 % (2024), pričom k 31.12.2024 bola najnižšia. Pre porovnanie, k 31.12.2024 bola miera nezamestnanosti v Prešovskom kraji na úrovni 5,7 % a v Slovenskej republike 4,7 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku¹ na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2024 v okrese Snina na úrovni 5,9 %, v Prešovskom kraji 5,7 % a v Slovenskej republike 4,7 %.

Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet UoZ	283	276	196	174	156	187	172	173	164	146
Miera nezamestnanosti*	8,40	8,19	5,82	5,16	4,63	5,55	5,11	5,14	4,87	4,33

(%)

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

¹ Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

Na konci roku 2024 bolo v obci Belá nad Cirochou prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 146 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 66 mužov (45,21 %) a 80 žien (54,79 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 20 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 3 ročníky – 18,19 a 20 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

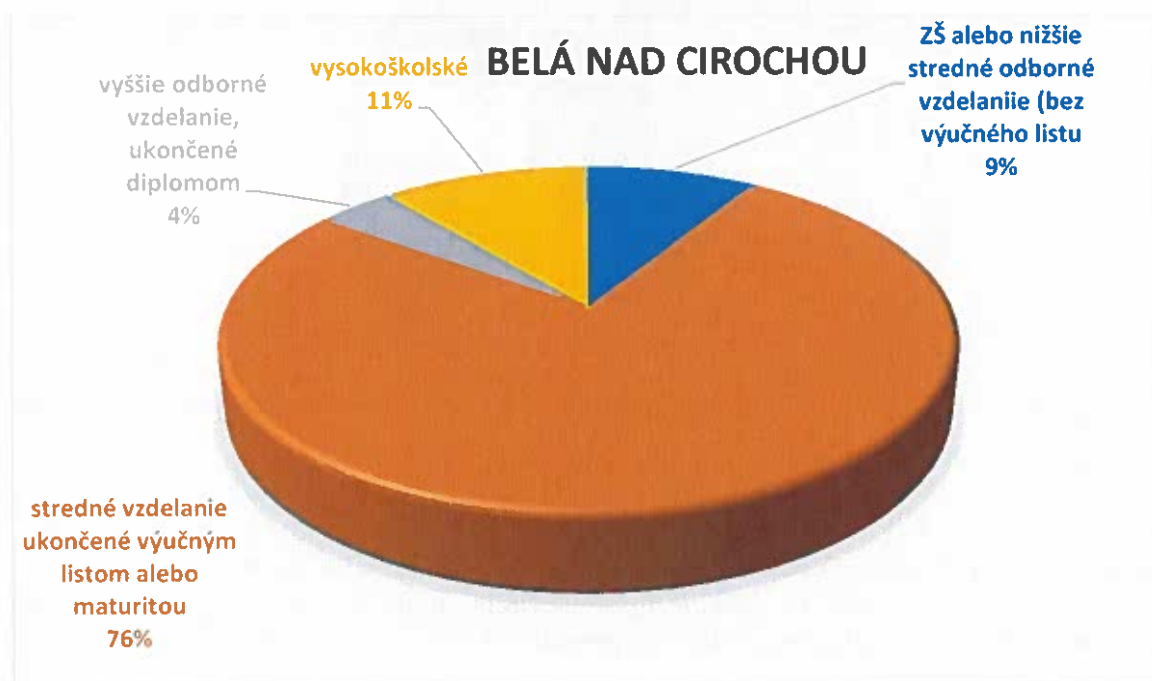
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

do 20 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
8	5,48	32	21,92	25	17,12	34	23,29	27	18,49	20	13,70	146	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Belej nad Cirochou veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 146 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2024 bolo až 41,78% UoZ (61 osôb) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v danom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb –

nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálnopatologické javy a pod.).

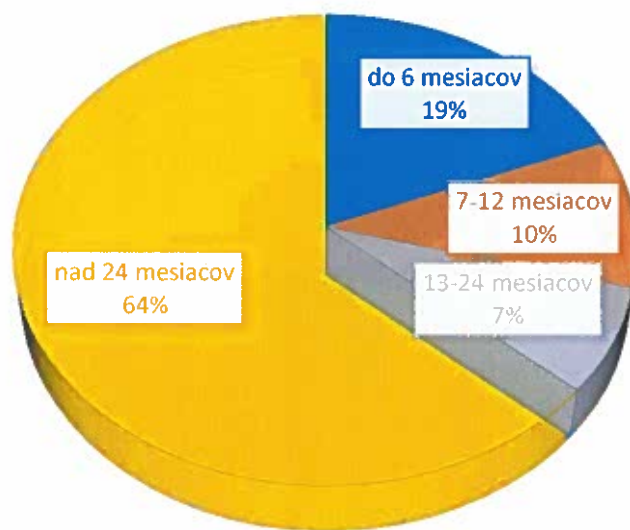
Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2024 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

V Belej nad Cirochou bol k 31.12.2024 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 45,21 % to je 66 obyvateľov UoZ z celkového počtu UoZ, pričom 31,51 % (46 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024

BELÁ NAD CIROCHOU

Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú v Belej nad Cirochou osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (67 zo 146 UoZ; 45,89 %). To sú tie osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení

štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	2	1,37
3 - Technici a odborní pracovníci	4	2,74
4 - Administratívni pracovníci	4	2,74
5 - Pracovníci v službách a obchode	12	8,23
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	4	2,74
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	15	10,27
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	14	9,59
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	24	16,44
N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	67	45,89
Spolu	146	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.5 Školstvo a zdravotníctvo

V Belej nad Cirochou sa nachádza Cirkevná základná sv. Petra a Pavla s materskou školou pre 1.-9. ročník. Ide o samostatný právny subjekt ktorého zriaďovateľom je cirkev. Materská škola sa nachádza na adrese Komenského 64/17, 067 81 Belá nad Cirochou, v školskom roku 2023/2024 ju navštevovalo 102 detí. Základná škola sa nachádza na adrese Komenského 64/17, 067 81 Belá nad Cirochou, v školskom roku 2023/2024 ju navštevovalo 389 žiakov. Veľa detí z obce Belá nad Cirochou navštevuje Základné školy v meste Snina, kde sa nachádzajú viaceré štátne aj cirkevné školy. Popri ZŠ s MŠ je zriadená aj školská jedáleň a v popoludňajších hodinách majú žiaci školy možnosť venovať sa rôznym záujmovým a výchovno-vzdelávacím aktivitám v rámci školského klubu detí. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Belej nad Cirochou navštevovať, sa nachádzajú v Snine a Humennom.

V obci sa nachádza Zdravotné stredisko, súčasťou ktorého sú ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Belá nad Cirochou, v rámci ktorých sú zriadené:

- ambulancia všeobecného lekára pre dospelých,
- ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast,
- zubná ambulancia,
- urologická ambulancia.

Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách. Súčasťou Zdravotného strediska je aj lekáreň starostlivosť.

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejný poskytovateľ sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
 - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu, • poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Obec Belá nad Cirochou v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** vyššie spomínaná povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **opatrovateľská služba:** sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je

najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Obec Belá nad Cirochou túto službu poskytuje terénou formou, v roku 2025 ju poskytuje 1 osobám prostredníctvom dvoch opatrovateľiek;

V obci nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Posudková činnosť

Ako už bolo spomenuté vyššie, obec Belá nad Cirochou povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva lekár na základe zmluvy s obcou. V rámci nej lekár hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala obci žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom obce.

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec obce (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s obcou). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, záujem o tie sociálne služby, na ktoré vydáva obec v rámci svojich kompetencií rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, sa časom veľmi nemení. Za ostatných 5 rokov vydala obec Belá nad Cirochou 24 rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu, pričom väčšina z nich boli rozhodnutia vydané na sociálnu službu v zariadení pre seniorov.

Tabuľka 10: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Belá nad Cirochou v období 2020-2024

Počet / rok	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na opatrovateľskú službu	0	0	0	1	0	1
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení pre seniorov	3	3	3	3	5	17
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení opatrovateľskej služby	0	1	0	0	1	2

Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v dennom stacionári	0	2	0	2	0	4
ROZHODNUTIA SPOLU:	3	6	3	6	6	24

Zdroj: Obecný úrad Belá nad Cirochou

3.2 Neverejný poskytovateľ sociálnych služieb

V Belej nad Cirochou v čase spracovania tohto Komunitného plánu (03/2025) nepôsobí žiaden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý by bol zapísaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb. Obyvatelia Belej nad Cirochou však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulantnou, príp. inou) či už na území celého Prešovského kraja alebo v regióne okresu Snina, príp. iného okresu v rámci Slovenska.

3.3 Aktivity obce Belá nad Cirochou a iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Belá nad Cirochou pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny;
- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny;
- **dotácia na stravu seniorom a ŤZP osobám:** ide o finančnú pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkopríjmové skupiny obyvateľstva; obec v roku 2024 poskytuje dotácie na stravu v rôznej výške – podľa výšky príjmu žiadateľa;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu mesačne využíva priemerne cca 10 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

Okrem poskytovania všetkých vyššie uvedených služieb (či už sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách alebo služieb poskytovaných na základe iných zákonov alebo VZN obce, príp. služieb poskytovaných prostredníctvom mimovládnych organizácií), predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.).

Týmto sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonsmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v Belej nad Cirochou vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré subjekty a organizácie – okrem samotnej obce, ktorá počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, je to napr. Jednota dôchodcov Slovenska, ktorá zabezpečuje rôzne spoločenské aktivity pre dôchodcov počas kalendárneho roka.

3.4 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa obec bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej obce,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v obci (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvetu a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤŽP občanov so zdravotnými obmedzeniami na
- eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov obce z dôvodu zdravotných obmedzení.

Tabuľka 11: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby ¹	Forma požadovanej soc. služby ²	Požad. Soc. služba je v obci zabezpečená (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, potreba jej zabez.
Seniori	C 2	terénna	A	-
	C 1.2	pobytová	N	A
ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A	-
	C 1.2	pobytová	N	A
Deti, mládež a rodiny	-	-	-	-
Neprispôsobivý občania	A 1	terénna	A	-

¹ číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

² jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu, Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v obci Belá nad Cirochou (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v obci a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v obci Belá nad Cirochou, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**

4.2 Ciele, priority a opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie konkrétnych opatrení – a to nielen v nadväznosti na zákon o sociálnych službách, ale aj iných opatrení, ktoré dokážu napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii. V procese tvorby komunitného plánu sociálnych služieb sú teda ciele, priority a konkrétne opatrenia špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Jednotlivé opatrenia sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci v širšom kontexte, aby ich mohli využívať všetci obyvatelia obce.

Ciele, priority a opatrenia, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou obce skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v obci, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v obci môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva našej obce plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia našej obce môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území našej obce, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy obce podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Okrem opatrení, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď nasledujúca tabuľka), si samospráva obce zadefinovala aj spoločné, prierezové opatrenia, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj a rozvoj sociálnych služieb.

Ide o nasledovné **prierezové opatrenia**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (v spolupráci so štátnou správou)*
- *pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)*
- *starostlivosť o dôchodcov, ŽP a občanov odkázaných na pomoc druhých (zariadenie pre seniorov)*
- *sociálne nájomné bývanie (bytové domy)*
- *podpora záujmovej činnosti v obci (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)*
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu (v spolupráci so štátnou správou).*

Na nasledujúcej strane sa nachádza :

Tabuľka 12: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja

GLOBÁLNY CIEĽ

Zabezpečiť obyvateľom obce kvalitné sociálne služby s ohľadom na ich potreby a preferencie

Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenia podľa zákona o soc. službách (A/N)	Druh sociálnej služby ¹	Forma sociálnej služby ²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby ³	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	A			-	Obec, rozpočet obce, sponzorské dary
	Starostlivosť o človeka	1.2 Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti	A	C 2	terénna	2	Obec, rozpočet obce, VUC a SR, EİŠF
		1.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby v zariadení pre seniorov	A	C 1.2	pobytová	30	Obec, rozpočet obce, VUC a SR, EİŠF
	Bezbariérovosť a dostupnosť	1.4 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	A				Obec, rozpočet obce, VUC a SR, EİŠF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.5 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	A				Obec, rozpočet obce, sponzorské dary
	Starostlivosť o človeka	1.6 Poskytovanie dotácií na stravu seniorom a ŽZP osobám	A				Obec, rozpočet obce
	Bezpečnosť	1.7 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie na zneužívania seniorov	N				Obec, rozpočet obce, sponzorské dary

Cieľová skupina	Priority	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky	Opatrenia podľa zákona o soc. službách (A/N)	Druh sociálnej služby ¹	Forma sociálnej služby ²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby ³	
Na ŤZP občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	Integrácia do spoločenského a pracovného života	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	Obec, zamestnávateľ a UPSVaR
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	A	-	-	Potreba rozšírenia kapacity	Obec, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	2.3 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C 2	terénna	1	Obec, prijímateľa, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	2.4 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravnú službu a pod.)	N	C 3, D 1...	podľa potreby	podľa potreby	Obec, prijímateľa, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF

Cieľová skupina	Priority	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky	Opatrenia podľa zákona o soc. Službách (A/N)	Druh sociálnej služby ¹	Forma sociálnej služby ²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby ³	
Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia	Zdravé trávenie voľného času	3.1 Skvalitnenie a rozšírenie kapacít detských ihrísk v obci	A	-	-	podľa potreby	Obec, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre rodiny, deti a mládež	A	-	-	podľa fin. možností	Obec, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľov skupinou sú rodiny, deti a mládež	A	-	-	podľa fin. možností	Obec, rozpočet obce,
Cieľová skupina	Priority	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky	Opatrenia podľa zákona o soc. Službách (A/N)	Druh sociálnej služby ¹	Forma sociálnej služby ²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby ³	
Občania sociálne vylúčených komunit, občania ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.1 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb	A	-	-	-	Obec, UPSVaR, EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.2 Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie	A	A 1	terénna	-	Obec, rozpočet obce, SR, EŠIF

Zohľadnenie miestnych špecifik a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode obce vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- obec Belá nad Cirochou je počtom obyvateľov najväčšia obec v okrese a aj to je jedným z dôvodov, prečo obec poskytuje svojim občanom terénnu opatrovateľskú službu. No aj tento fakt odráža skutočnosť, že veľa dôchodcov v obci je odkázaných na celodennú pomoc iných osôb a teda je potreba a dopyt po zriadení zariadenia pre seniorov, čo je prioritou obce na najbližších pár rokov.
- Rovnako sú prioritou obce pre nasledujúce roky aj sociálne nájomné byty, ktoré majú byť dostupné pre sociálne slabšie rodiny s deťmi na zabezpečenie dôstojného bývania ako aj pre mladých ľudí v obci, ktorý sa plánujú osamostatniť príliš vysoké ceny komerčných nájomov im to často nedovoľujú.

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Jedným z najdôležitejších bodov v záujme efektívneho napĺňania zadefinovaných cieľov priorit a opatrení komunitného plánu obce Belá nad Cirochou je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem správneho časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je však potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti a to či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, prípadne iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu obce Belá nad Cirochou je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, ďalej monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb ale taktiež priebežné monitorovanie a hlavne vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie opatrení

Zadefinované opatrenia plánuje samospráva obce Belá nad Cirochou realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 13: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb

Opatrenia		Rok plánovanej realizácie opatrenia															
		2025		2026		2027		2028		2029		2030					
		EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³				
Názov	Opatrenia podľa zákona o soc. službách A/N	Cieľová skupina: Seniori															
1.1. Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrne - spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	A	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
1.2. Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti	A	1	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
1.3. Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejné priestranstvá	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4. Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	A	1	2	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
1.5. Poskytovanie dotácií na stravu seniorom a ŤZP osobám	A	109	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6. Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Cieľová skupina: ŽTP občania a občania so zdravotným obmedzením															
2.1. Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov ŽTP osoby	A	1	1	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
2.3. Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	1	0	1	1	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
2.4. Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia															
3.1. Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	A	6	7	7	8	8	9	9	0	9	0	9	0	9	0
3.2. Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	A	4	5	5	6	6	0	6	0	6	0	6	0	6	0
3.3. Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľov skupinou sú rodiny, deti a mládež	A	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0
Cieľová skupina: Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním															
4.1. Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2. Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie TSP	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Vysvetlivky:

Opatrenie sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Opatrenie sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

- ¹ ak je dané opatrenie zadefinované podľa zákona o sociálnych službách, je pri ňom v príslušnom roku, kedy sa toto opatrenie plánuje realizovať, určená aj kapacita (EK aj PN) ² EK – existujúca kapacita v danom roku
³ PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Realizačné podmienky

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre realizáciu stanovených opatrení budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
 - príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - dotačná schéma
- Iné zdroje
 - grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na realizáciu jednotlivých opatrení** (v prípade opatrení, zadefinovaných podľa zákona o sociálnych službách, je v tabuľke uvedený odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu obce, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 14: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení

Opatrenia	Predpokladané finančné náklady						Náklady spolu €
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Cieľová skupina: Seniori							
1.1. Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno - spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	7.000	7.000	7.000	8.000	8.000	8.000	45.000
1.2. Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	120.000
1.3. Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejné priestranstvá	0	0	0	0	0	0	0
1.4. Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	2.000	2.000	2.000	3.000	3.000	3.000	15.000
1.5. Poskytovanie dotácií na stravu seniorom a ŽZP osobám	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
1.6. Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	0	0	0	0	0	0	0
Cieľová skupina: ŽZP občania a občania so zdravotným obmedzením							
2.1. Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	0	0	0	0	0	0	0
2.2. Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov ŽZP osoby	0	40.000	40.000	0	0	0	0
2.3. Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	19.475	19.475	19.475	21.000	21.000	21.000	121.425
2.4. Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	0	0	0	0	0	0	0
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia							

3.1. Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	10.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	35.000
3.2. Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	60.000	60.000	60.000	60.000	70.000	70.000	70.000	70.000	390.000
3.3. Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľov skupinou sú rodiny, deti a mládež	60.500	60.500	60.500	60.500	64.000	64.000	64.000	64.000	373.500
Cieľová skupina: Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním									
4.1. Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
4.2. Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie TSP	0	0	0	0	0	0	0	0	0

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu obce na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb**.

Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 15: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Existujúca kapacita	Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti	Príspevky obce na financovanie soc. služby		Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)				
					Obec prispieva na túto soc. službu (A/N)	Výška príspevku (€/osobu/mesiac)	2025	2026	2027	2028	2029
Arcidiecéza charita Košice	Denný stacionár	ambulantná	20	6	A	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400

podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

² podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

Zdroj: vlastné spracovanie

5.3 Monitoring plnenia a spôsob vyhodnocovania komunitného plánu

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti naplňania stanovených cieľov. K efektívite implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny opatrení. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu obecným zastupiteľstvom obce Belá nad Cirochou.

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, alebo súbor činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom každej samosprávy je preto vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov obce.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v obci, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030*.

Atlasy rómskych komunít 2004, 2013 a 2019

Program rozvoja obce Rožkovany

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji.

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR Zákon

č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

www.belanadcirochou.sk

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
AOTP	Aktívne opatrenie trhu práce
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
MRK	Marginalizované priority rozvoja sociálnych služieb
MŠ	Materská škola
BPRSS	Národné priority rozvoja sociálnych služieb
p.b.	Percentuálny bod
PSK	Prešovský samosprávny kraj
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TP	Terénny pracovník
TSP	Terénny sociálny pracovník
	Terénna sociálna práca
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý
ÚPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľky:

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva	12
Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	16
Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín	17
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	17
Tabuľka 5: Rómske obyvateľstvo v obci Belá nad Cirochou podľa rôznych zdrojov	18
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	18
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci	20
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024	21
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)	23
Tabuľka 10: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Belá nad Cirochou v období 2020-2024.....	25
Tabuľka 11: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce	28
Tabuľka 12: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja	31
Tabuľka 13: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb	35
Tabuľka 14: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení	38
Tabuľka 15: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb	39

Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Belá nad Cirochou.....	13
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2018-2024	14
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2016-2024	14
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024	15
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023	16
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	19
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.)	20
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024	21
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024	22

